

แบบรายงานการตรวจราชการระดับจังหวัด ปีงบประมาณ พ.ศ. 2560
คณะที่ 2 service excellence

หัวข้อ 2.6 Service Plan สาขา การแพทย์แผนไทยและการแพทย์ผสมผสาน
จังหวัด แพร่ เขตสุขภาพที่ 1 ตรวจราชการ วันที่ 20-22 กพ. 60

1. ประเด็นการตรวจราชการ

- 1) ร้อยละของผู้ป่วยนอกได้รับบริการการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกที่ได้มาตรฐาน (>ร้อยละ 18.5)
- 2) สถานบริการสาธารณสุขทุกแห่งมีคลินิกบริการการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกที่ได้มาตรฐานตามบริบทของหน่วยบริการ

2. สถานการณ์

สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดแพร่ แยกออกเป็นกลุ่มงานการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก ตั้งแต่วันที่ 16 มกราคม 2560 มีจำนวนบุคลากรในกลุ่มงาน 4 คน คือ เกสัชกร 1 คน เจ้าพนักงานเภสัชกรรม 1 คน เจ้าพนักงานสาธารณสุข 1 คน และนักจัดการงานทั่วไป 1 คน

งานพัฒนาระบบบริการ สุขภาพสาขาแพทย์แผนไทยและการแพทย์ผสมผสาน มีการแต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาระบบบริการสุขภาพ (Service Plan) สาขาแพทย์แผนไทย และการแพทย์ผสมผสาน สาธารณสุขจังหวัดแพร่ เพื่อพิจารณาในการให้ความเห็นในการจัดทำนโยบายและแผนงานการดำเนินงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อจัดทำแนวทางการดำเนินงาน กำกับติดตามผลการดำเนินงาน และสรุปบทวนผลการดำเนินงาน ซึ่งในปีงบประมาณ 2560 (ไตรมาสที่ 1) มีผลการดำเนินงานดังนี้

ข้อมูลพื้นฐาน

ข้อมูลด้านบุคลากร (ข้อมูลปีงบประมาณ 2560)

อำเภอ	จำนวนบุคลากร (คน)				
	แพทย์แผนไทย	แพทย์แผนจีน	จพ.แพทย์แผนไทย	ผู้ช่วยแพทย์แผนไทย	หมอนวดไทย
เมือง	3	1	3	27	-
สอง	2	1	1	20	-
ร้องกวาง	1	1	-	6	1
หนองม่วงไข่	-	-	1	5	-
สูงเม่น	2	1	1	21	-
เด่นชัย	4	1	2	12	-
ลอง	2	-	-	4	2
วังชิ้น	1	-	-	5	1
รวม	15	5	8	100	4

ข้อมูลสถานพยาบาล (ข้อมูลปีงบประมาณ 2560)

อำเภอ	จำนวนสถานพยาบาล			โรงพยาบาลที่เป็นแหล่งผลิตยาแผนไทย (แห่ง)	
	รพท.	รพช.	รพ.สต.	ผ่าน GMP	ไม่ผ่าน GMP
เมือง	1	-	27	-	-
สอง	-	1	16	-	1
ร้องกวาง	-	1	16	-	-
หนองม่วงไข่	-	1	6	-	-
สูงเม่น	-	1	16	-	-
เด่นชัย	-	1	8	-	1
ลอง	-	1	14	-	-
วังชิ้น	-	1	17	-	-
รวม	1	7	119	-	2

การดำเนินงานที่ผ่านมา พบว่า โรงพยาบาลที่มีการผลิตยาแผนไทยจำนวน 2 แห่ง คือ รพ.สอง และ รพ.เด่นชัย ยังไม่ผ่านมาตรฐาน GMP ของโรงงานผลิตยา โดยกำลังดำเนินการปรับปรุงอาคารสถานที่ การจัดหาเครื่องมือ อุปกรณ์ในการผลิต และการเตรียมเอกสาร เพื่อขอรับการประเมินมาตรฐาน GMP ตามแนวทาง WHO ซึ่งคาดว่าจะผ่านมาตรฐาน GMP WHO ภายในปี 2560

- การดำเนินงาน แก้ไข/พัฒนา ของพื้นที่

กลุ่มงานแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก มีการดำเนินงานเพื่อแก้ไขหรือพัฒนาในพื้นที่ โดย

- ๑) ส่งเสริมและสนับสนุนให้ รพ.สอง และ รพ.เด่นชัย มีโรงงานผลิตยาสมุนไพรที่ได้มาตรฐาน GMP โดยดำเนินการขอรับรองประมาณสนับสนุนการดำเนินงานจากกรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยผ่านทาง การดำเนินงานพัฒนาระบบบริการสุขภาพ service plan เขตสุขภาพที่ 1 สาขาแพทย์แผนไทยและการแพทย์ผสมผสาน
 - รพ.เด่นชัย อยู่ในขั้นตอนของการดำเนินงานปรับปรุงระบบ ventilation ในตัวอาคาร ขณะนี้กำลังของบประมาณในการดำเนินงานดังกล่าว จากงบกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 2 ภายใต้โครงการโครงการภายใต้แนวทางการสร้างความเข้มแข็งและยั่งยืนให้กับเศรษฐกิจภายในประเทศ
 - รพ.สอง อยู่ในขั้นตอนของการขอประมาณในการดำเนินงาน จากงบกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 2 ภายใต้โครงการโครงการภายใต้แนวทางการสร้างความเข้มแข็งและยั่งยืนให้กับเศรษฐกิจภายในประเทศ ในการดำเนินงานปรับปรุงอาคารสถานที่ผลิต ให้ได้ตามมาตรฐาน GMP WHO และงบประมาณในการจัดซื้อวัสดุครุภัณฑ์เพื่อเพิ่มกำลังการผลิต รองรับปริมาณความต้องการใช้ยาที่เพิ่มขึ้น
- 2) มีการจัดสรรงบประมาณ (งบ UC) ให้โรงพยาบาลที่เป็นแหล่งผลิตยาสมุนไพร เพื่อกระจายยาสมุนไพรให้กับโรงพยาบาล และ รพ.สต. ในจังหวัด อย่างต่อเนื่องทุกปี คือ
 - โชนเหนือ รพ.สอง เป็นแหล่งผลิต กระจายยาให้ รพ.ร้องกวาง รพ.หนองม่วงไข่ รพ.แพร่
 - โชนใต้ รพ.เด่นชัย เป็นแหล่งผลิต กระจายยาให้ รพ.สูงเม่น รพ.ลอง รพ.วังชิ้น
- 3) ส่งเสริมและกระตุ้นให้มีการใช้บริการการแพทย์แผนไทย และการใช้ยาสมุนไพรในสถานบริการสาธารณสุขของรัฐเพิ่มขึ้นจากปีงบประมาณ 2558 จากการจัดสรรงบประมาณ (งบ UC) ให้โรงพยาบาลที่เป็นแหล่งผลิตยาสมุนไพร เพื่อกระจายยาให้สถานบริการสาธารณสุขของรัฐในจังหวัด และจัดให้มีการการอบรมเพิ่มพูนความรู้และแนะนำการใช้ยาสมุนไพรแก่ผู้ส่งจ่ายยาแผนไทย อีกทั้งสนับสนุนให้ชุมชนมีการใช้ยาสมุนไพรเป็นยาสามัญประจำบ้าน

- 4) ส่งเสริมให้ทีมงานวิจัยและพัฒนาด้านการแพทย์แผนไทยและยาแผนไทยในหน่วยงานสถานบริการเครือข่าย ได้รับการเผยแพร่ และมีการนำมาใช้ประโยชน์ อย่างน้อยอำเภอละ 1 เรื่อง เพื่อเพิ่มการยอมรับและความมั่นใจในประสิทธิผลของการให้บริการการแพทย์แผนไทย และยาแผนไทย
- 5) ส่งเสริมการใช้ยาสมุนไพรทดแทนยาแผนปัจจุบัน (ขมิ้นชัน, ฟ้าทะลายโจร, มะขามแขก, พญายอกลิเซอริน, บาล์มไพล)
- 6) ส่งเสริมการดำเนินงาน Excellent Center (รพ.สอง stroke, GERD และ รพร.เด่นชัย โรคสะเก็ดเงิน, มะเร็งตับ)
- 7) การพัฒนาระบบการบริการการแพทย์ทางเลือก
 - การจัดบริการ OPD คู่ขนาน
 - การจัดคลินิกบริการการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกที่ได้มาตรฐานตามบริบทของหน่วยบริการ
 - จัดบริการการแพทย์ผสมผสานในตึกผู้ป่วยใน

นอกจากนี้ จังหวัดแพร่ยังมีเครือข่ายหมอพื้นบ้านในระดับจังหวัด และระดับอำเภอ ทั้ง 8 อำเภอ รวม 9 เครือข่าย โดยสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเป็นผู้ประสานงานในการจัดการองค์ความรู้และภูมิปัญญาหมอพื้นบ้านด้านการแพทย์แผนไทย และสมุนไพร ให้สามารถนำมาใช้ในการดูแลสุขภาพ รวมถึงการรวมกลุ่มเพื่อสร้างความเข้มแข็งของเครือข่ายหมอพื้นบ้านอย่างต่อเนื่อง เช่น การจัดมหกรรมการแพทย์แผนไทยระดับจังหวัดเพื่อส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในเครือข่าย การรวมกลุ่มศึกษาป้าชุมชนที่เป็นแหล่งสมุนไพรในจังหวัด และการรวบรวมตำรับตำรายาสมุนไพรในท้องถิ่น

3. ข้อมูลประกอบการวิเคราะห์ (ระบุรายการข้อมูลที่จำเป็นสำหรับการตรวจติดตามที่จำเป็นในแต่ละประเด็น)

ผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัด

ลำดับ	ตัวชี้วัด	ผลงาน	อำเภอ สอง	อำเภอ ร้องกวาง	อำเภอ หนองม่วง ไข่	อำเภอ เมือง	อำเภอ สูงเม่น	อำเภอ เด่นชัย	อำเภอ ลอง	อำเภอ วังชิ้น	ภาพรวม จังหวัด (ข้อมูล ณ วันที่ 20 มค. 60)	ภาพรวม จังหวัด - รอบ 1 ณ ไตรมาส 1 (ข้อมูล ต.ค. - ธ.ค.59)
			ข้อมูล ณ วันที่ 20 มค. 60									
1	ร้อยละ ของผู้ป่วย นอกได้รับ บริการ การ การ แพทย์ แผน ไทย และการ แพทย์ ทาง เลือก ที่ได้มาตรฐาน (เป้า หมาย > ร้อยละ 18.5)	จำนวน ผู้มารับ บริการ การ แพทย์ แผน ไทย (คน)	8,470	3,644	2,118	16,173	6,750	7,855	6,912	6,549	58,471	37,237
		จำนวน ผู้มารับ บริการ ทั้งหมด (คน)	43,700	42,636	22,415	135,569	54,347	30,984	39,648	39,483	408,782	317,085
		อัตรา/ร้อยละ	19.38	8.55	9.45	11.93	12.42	25.35	17.43	16.59	14.30	11.72

ผลการจัดบริการ

อำเภอ	การให้บริการ OPD ชุมชน	การให้บริการ คลินิกบริการ การแพทย์ แผนไทยและ การแพทย์ ทางเลือก	การ จัดบริการ การแพทย์ ผสมผสาน ในตึกผู้ป่วย ใน	มูลค่าการใช้จ่ายแผนไทย (ข้อมูล ณ วันที่ 20 มกราคม 2560)	
				(ปี 59)	(ปี 60 ข้อมูล 1 ต.ค. 59 – 20 ม.ค. 60)
เมือง	1	1	1	1,155,017.08	354,746.17
สอง	1	1	1	1,179,353.50	363,120.00
ร้องกวาง	1	1	1	484,554.65	166,510.15
หนองม่วงไข่	-	-	1	245,341.25	36,660.25
สูงเม่น	1	1	1	771,097.00	322,889.40
เด่นชัย	1	1	1	1,039,780.25	263,179.20
ลอง	1	1	1	634,393.81	216,655.58
วังชิ้น	1	1	1	567,082.15	167,571.08
รวม	7	5	8	6,076,619.69	1,891,331.83

Essential task

สถานการณ์ (Gap)	มาตรการ ปี 60	KPI	Essential Task			
			3 เดือน	6 เดือน	9 เดือน	12 เดือน
1.แพทย์แผนปัจจุบันยังมีการสั่งใช้ยาสมุนไพรน้อย	1.โรงงานผลิตยาสมุนไพรได้มาตรฐาน GMP	โรงงานผลิตยาได้มาตรฐาน GMP 1 แห่ง (เด่นชัย)	- ทำแปลนระบบอากาศ (ระบบเติมอากาศ, ระบบปรับอากาศ) - จัดทำระบบเอกสารเพื่อขอ GMP	- การดำเนินการตามแปลน	- การดำเนินการตามแปลน - จัดซื้อวัสดุ ครุภัณฑ์	- เตรียมรับการตรวจประเมิน
	2.กระจายยาสมุนไพรให้สถานบริการสุขภาพของรัฐในจังหวัดจากโรงงานผลิตยา 2 แห่ง	มีการกระจายยาสมุนไพรให้สถานบริการสุขภาพของรัฐในจังหวัด จากโรงงานผลิตยา 2 แห่ง	- สำรวจความต้องการรายจังหวัด และ รพ.แหล่งผลิต - โครงการพัฒนาศักยภาพแหล่งผลิต	- ผลิตและกระจายยา - ติดตามและประเมินผล - ปรับแผนความต้องการ	- ผลิตและกระจายยา - ติดตามและประเมินผล - ปรับแผนความต้องการ	- ผลิตและกระจายยา - สรุปผลการกระจายยา /ปัญหาข้อเสนอแนะ - วางแผนงบประมาณปีถัดไป
2.ไม่มีนโยบายที่ชัดเจนในการสนับสนุนงานแพทย์แผนไทย	3. กำหนดเป็นนโยบายจังหวัดในการใช้ยาสมุนไพรเพื่อทดแทนยาแผนปัจจุบัน โดยกำหนดสัดส่วนยาแผนไทยเข้าไปในบัญชียาของสถานบริการ	มีนโยบายจังหวัดในการใช้ยาสมุนไพรที่จังหวัดผลิตเองได้ ทดแทนยาแผนปัจจุบัน	- รายการยาสมุนไพรที่จะใช้ทดแทน (พญายอกลีเซอรีน, บาล์มไพล, มะขามแขก) - รวบรวมข้อมูลทางวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการใช้ยา - ประกาศรายการยาทดแทนในจังหวัด	- ผลักดันรายการยาทดแทน ให้อยู่ในบัญชียาการยาของสถานพยาบาล	- ติดตามผล	- สรุปผล - วางแผนการพัฒนาปีต่อไป

สถานการณ์ (Gap)	มาตรการ ปี 60	KPI	Essential Task			
			3 เดือน	6 เดือน	9 เดือน	12 เดือน
	4. กำหนด Excellent Center	มี Excellent Center อย่างน้อย 1 แห่ง	- ฐานข้อมูล Excellent Center - ประกาศรายชื่อ Excellent Center - ประชาสัมพันธ์ Excellent Center - แนวทางการส่งต่อ ผู้ป่วย	- ดำเนินการ Excellent Center - เก็บข้อมูลผลการ ดำเนินงาน Excellent Center	- ดำเนินการ Excellent Center - เก็บข้อมูลผลการ ดำเนินงาน Excellent Center	- ดำเนินการ Excellent Center - เก็บข้อมูลผลการ ดำเนินงาน Excellent Center - สรุปผลการ ดำเนินงาน - แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ผลการดำเนินงาน Excellent Center
3. ผลงาน วิจัยยังมีน้อย	5. สนับสนุนการ ทำงานวิจัยเพื่อ เผยแพร่และ นำมาใช้ ประโยชน์	มีผลงาน วิจัย อย่างน้อย 8 เรื่อง	- เสนอหัวข้อเรื่อง การทำวิจัย/R2R/ นวัตกรรม อย่างน้อย 8 เรื่อง	- เสนอโครงร่างการ ทำวิจัย/R2R/ นวัตกรรม - ดำเนินงานวิจัยตาม แผน	- ดำเนินงานวิจัย ตามแผน	- สรุปผลการ ดำเนินงาน - นำเสนอผลงานวิจัย หรือตีพิมพ์ผลงาน วิจัย - แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ผลงาน
4. บุคลากร ไม่เพียงพอ	6. เพิ่ม อัตรากำลัง บุคลากรงาน แพทย์แผนไทย	อัตรากำลังแพทย์ แผนไทยเพิ่ม ขึ้น 20%	- สรรวจอัตรากำลัง บุคลากรแพทย์แผน ไทย	- วางแผนอัตรากำลัง บุคลากรแพทย์แผน ไทย	- ขอสนับสนุน อัตรากำลังบุคลากร แพทย์แผนไทยเพิ่ม	- จำนวนบุคลากร แพทย์แผนไทย เพิ่มขึ้น 20%
5. บุคลากร ขาดทักษะ	7. บุคลากร (แพทย์ แพทย์ แผนไทย) มี ทักษะและ ประสบการณ์ การทำงาน	ฝึกทักษะและ ประสบการณ์การ ทำงานบุคลากร เพิ่มขึ้น 20%	- สรรวจความ ต้องการของบุคลากร - จัดทำโครงการ พัฒนาศักยภาพ บุคลากร	- ดำเนินงานพัฒนา บุคลากรตามแผน	- ดำเนินงานพัฒนา บุคลากรตามแผน	- สรุปผล - วางแผนการพัฒนา ต่อไป

ร้อยละของผู้ป่วยนอกได้รับบริการการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกที่ได้มาตรฐาน ในปีงบประมาณ 2560 (ตั้งข้อมูลในตารางผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัดผลสำเร็จ) มีแนวโน้มสูงขึ้นจากปีงบประมาณ 2559 เนื่องจากจังหวัดแพร่ มีการส่งเสริมและสนับสนุนการใช้ยาแผนไทย และการให้บริการการแพทย์แผนไทย โดยมีการกำหนดให้โรงพยาบาล 2 แห่งเป็นแหล่งผลิตและกระจายยาให้กับโรงพยาบาล และ รพ.สต. คือ

- 1) โชนเหนือ รพ.สอง เป็นแหล่งผลิต กระจายยาให้ รพ.ร้องกวาง รพ.หนองม่วงไข่ รพ.แพร่
- 2) โชนใต้ รพ.เด่นชัย เป็นแหล่งผลิต กระจายยาให้ รพ.สูงเม่น รพ.ลอง รพ.วังชิ้น

โดยมีการจัดสรรงบประมาณ (งบ UC) เพื่อใช้ในการผลิตยาแผนไทยให้กับโรงพยาบาลที่เป็นแหล่งผลิต ส่งผลให้ ในปีงบประมาณ 2560 (ข้อมูล 1 ตค. 59 – 20 มค. 60) มีมูลค่าการใช้ยาแผนไทย และจำนวนผู้ป่วยนอกที่ได้รับบริการ แพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกที่ได้มาตรฐานในจังหวัดเพิ่มขึ้นร้อยละ 11.60 และ 6.80 ตามลำดับ

4. สรุปประเด็นสำคัญที่เป็นความเสี่ยงต่อการทำให้การขับเคลื่อนนโยบายหรือการดำเนินงานไม่ประสบความสำเร็จ (Key Risk Area/ Key Risk Factor) ซึ่งได้จากการวินิจฉัย ประมวล วิเคราะห์ สังเคราะห์ จากการตรวจติดตาม
- 1) ความพร้อมของการพัฒนาโรงพยาบาลที่เป็นแหล่งผลิตยาสมุนไพรเข้าสู่มาตรฐาน GMP WHO ของรพ.สอง และ รพ.เด่นชัย ไม่ได้ตามกำหนด (ผ่านมาตรฐาน GMP WHO ภายในปีงบประมาณ 2560)
 - 2) การให้บริการแพทย์แผนไทย และการใช้ยาแผนไทย ในสถานบริการของรัฐ ยังขาดผลงานวิจัยเพื่อรองรับความมั่นใจให้กับผู้สั่งใช้ยาหรือผู้ให้บริการ และผู้รับบริการ

5. ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ

ปัญหา/อุปสรรค/ปัจจัยที่ทำให้การดำเนินงานไม่บรรลุวัตถุประสงค์	ข้อเสนอแนะที่ให้ต่อหน่วยรับตรวจ	สิ่งที่ผู้ทำหน้าที่ตรวจราชการรับไปประสาน หรือ ดำเนินการต่อ
ผลงานวิจัยเพื่อรองรับความมั่นใจด้านแพทย์แผนไทยและยาแผนไทยให้กับผู้สั่งใช้ยาหรือบริการ และผู้รับบริการ ยังมีน้อย	ให้บริการแบบผสมผสานระหว่างการแพทย์แผนไทยและการแพทย์แผนปัจจุบัน พร้อมทั้งสนับสนุนและส่งเสริมการทำวิจัยในพื้นที่	

6. ข้อเสนอแนะต่อนโยบาย /ต่อส่วนกลาง / ต่อผู้บริหาร / ต่อระเบียบ กฎหมาย

1. บุคลากรด้านการแพทย์แผนไทย ในทุกระดับ ตั้งแต่ สสจ., รพท., รพช. และ รพ.สต. ไม่เพียงพอ กรมฯ ควรกำหนดกรอบอัตรากำลังเพิ่ม โดยเฉพาะบุคลากรแพทย์แผนไทย

7. นวัตกรรมที่สามารถเป็นแบบอย่าง (ถ้ามี)

1. มีการจัดสรรงบประมาณให้กับโรงพยาบาลที่เป็นแหล่งผลิตยาแผนไทย (รพ.สอง และ รพ.เด่นชัย) เพื่อกระจายยาให้กับสถานบริการสาธารณสุขของรัฐในจังหวัดทุกระดับ ต่อเนื่องทุกปี
2. มีการจัดตั้ง excellent center เฉพาะโรคในจังหวัด คือ รพ.เด่นชัย โรคเรื้อรังที่รักษา คือ โรคเบาหวาน และโรคสะเก็ดเงิน เพื่อจัดระบบส่งต่อภายในจังหวัด

ผู้รายงาน ดร.ภญ.วิมลลักษณ์ นพศิริ

ตำแหน่ง เกสัชกรชำนาญการ

20/มกราคม/2560

โทร 090 054 6435 e-mail wimasiri@gmail.com